

Sygn. akt: I C 550/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

Przewodniczący: SSO Juliusz Ciejek

Protokolant: stażysta Aleksandra Bogusz-Dobrowolska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. P. i T. P.**

przeciwko **A. P. i Skarbowi Państwa-Sądowi Rejonowy
w M.**

o ustalenie

I. powództwo oddała,

II. zasądza od powodów na rzecz pozwanego A. P. kwotę 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

III. zasądza od powodów na rzecz pozwanego Skarbu Państwa-Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 7.200 (siedem tysięcy dwieście złotych) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 550/14

UZASADNIENIE

W dniu 14 października 2014 r. M. P. i T. P. wnieśli pozew o ustalenie nieważności wszystkich czynności prawnych dotkniętych bezwzględną nieważnością wskazanych w pozwie o zapłatę z dnia 14 listopada 2013 r. w sprawie I C 707/13 prowadzonej przed Sądem Okręgowym w Olsztynie, które dotyczyły czynności komorniczych prowadzonych przez komornika sądowego A. P. i Sąd Rejonowy w M. w sprawie o sygn. akt II Km 392/00 i II Km 409/00 z nieruchomości nr Kw (...), Kw (...) i Kw (...) i ruchomości (wyposażenia ośrodka wypoczynkowego) prowadzonych z wniosku wierzyciela Banku Spółdzielczego w M. oddział w P. oraz ustalenie nieważności wszystkich operatów szacunkowych sporządzonych na zlecenie komornika i wykorzystanych w egzekucji komorniczej w sprawie II Km 392/00 i II Km 409/00. Swoje żądanie skierowali przeciwko A. P. (komornikowi sądowemu), a następnie również przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w M.. Domagali się nadto zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu odwołali się do argumentacji pozwu złożonego w sprawie I C 707/13. Wskazali w nim, że z winy pozwanych przez licytację komorniczą i nadzór sądowy nad egzekucją komorniczą toczącą się z wniosku Banku Spółdzielczego w M. ponieśli straty i nie osiągnęli spodziewanych korzyści majątkowych z powodu wymuszonej sprzedaży nieruchomości położonych w miejscowości T. i (...). Pozwany A. P. dopuścił się nieprawidłowości polegających na wszczęciu i prowadzeniu egzekucji zakończonych utratą własności nieruchomości i utratą spodziewanych korzyści związanych z niewybudowaniem obiektów turystycznych na podstawie wniosku podpisanego niezgodnie z zasadami reprezentacji obowiązującymi w odniesieniu do Banku Spółdzielczego w M.. Pozwany tym samym w dniu 16 grudnia 2004 r. umożliwił Bankowi Spółdzielczemu w M. oddział w P. objąć w

posiadanie nieruchomości, a następnie sprzedanie w dniu 2 kwietnia 2007 r. nieruchomości oznaczonej Kw (...). Jako wartość przedmiotu sporu wskazali kwotę wskazaną w sprawie I C 707/13 czyli 109.938.973 zł (k. 4 – 7, 18).

Pozwany A. P. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł, że powodowie nie wykazali interesu prawnego w dochodzonym roszczeniu opartym na art. 189 k.p.c. Zasadność dochodzonego przez nich roszczenia jest wątpliwa z uwagi na dopuszczalność wytoczenia powództwa o zasądzenie, z którego powodowie już kilkakrotnie korzystali (k. 184-187).

Pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w M., reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o odrzucenie pozwu, ewentualnie jego oddalenie w całości oraz zasądzenie na jego rzecz od powodów kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł, że w sprawie I C 707/13 Sądu Okręgowego w Olsztynie i w sprawy I C 657/13 Sądu Okręgowego w Ostrołęce, jak i w niniejszym postępowaniu powodowie powoływali się i nadal się powołują na te same okoliczności faktyczne uzasadniające ich żądania, wywodząc jednocześnie odpowiedzialność pozwanych z nieprawidłowo prowadzonych czynności egzekucyjnych w sprawach II Km 392/00 i Km 409/00. Zdarzenie, mające powodować odpowiedzialność pozwanych jest identycznie przedstawiana w obu pozwach (żądanie odszkodowania dotyczy tych samych nieruchomości oraz opiera się na tych samych zarzutach). Przy czym w niniejszym postępowaniu sposób sformułowania pozwu jest tylko pozornie nowym żądaniem, którego celem jest wykreowanie sytuacji i stanu prawnego pozwalającego na ponowne zgłoszenie roszczeń odszkodowawczych. Powodowie tym samym próbują uzyskać prejudykat, którym zamierzają posługiwać się w kolejnych sprawach odszkodowawczych (196-209).

Postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie odmówił odrzucenia pozwu (k. 229).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte na podstawie dwóch wniosków wierzyciela powodów Banku Spółdzielczego w M. w związku z brakiem spłaty kredytów zawartych w dniach 16 i 28 listopada 2000 r. Postępowanie prowadził Komornik Sądowy działający przy Sądzie Rejonowym w M. A. P.. Do wniosków dołączono tytuły wykonawcze w postaci bankowych tytułów egzekucyjnych wraz z nadaną sądownie klauzulą wykonalności. Postępowania te zarejestrowano pod sygnaturami II Km 392/00 i II K 409/00.

(dowód: znany z urzędu, uzasadnienie wyroku SO w Olsztynie w sprawie I C 707/13)

W dniu 23 listopada 2011 r. powodowie T. P. i M. P. wnieśli pozew przeciwko Bankowi Spółdzielczemu w M. o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 11 września 2000 r. (dotyczącego umowy z dnia (...) r. o kredyt obrotowy nr (...)), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Biskupcu – Roki Sądowe w M. z dnia 26 września 2000 r. w sprawie I Co 154/00/R.

Wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012 r. w sprawie I C 682/11 Sąd Okręgowy w Olsztynie uwzględnił powództwo i pozbawił w całości w stosunku do powodów wykonalności tytuł wykonawczy obejmujący bankowy tytuł egzekucyjny wystawiony przez Bank Spółdzielczy w M. Oddział w P. w dniu 11 września 2000 r. zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Biskupcu – Roki Sądowe w M. z dnia 26 września 2000 r. w sprawie I Co 154/00/R.

Od powyższego wyroku apelację złożył Bank Spółdzielczy w M.. Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2013 r. w sprawie I ACa 715/12 Sąd Apelacyjny w Białymstoku zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego.

Wyrok w sprawie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego nie został wzruszony w trybie nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej powodów do rozpoznania, a skarga o wznowienie

postępowania została odrzucona przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku postanowieniem z dnia 21 maja 2014 r. w sprawie I ACa 83/14.

(dowód: znane z urzędu, wyrok i uzasadnienie w sprawie i C 682/11 oraz I C 331/13 tut. Sądu)

W dniu 18 marca 2013 r. powodowie wnieśli do Sądu Okręgowego w Ostrołęce pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w M. o zasądzenie na ich rzecz kwoty 109.938.973 zł wraz ustawowymi odsetkami od dnia 13 marca 2013 r. do dnia zapłaty, tytułem szkody rzeczywistej i utraconych korzyści, jaką ponieśli w okresie od 7 października 1999 r. do 16 marca 2000 r. wskutek rażąco wadliwych decyzji wydanych w Wydziale Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w M.. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą akt I C 657/13.

Sąd rozpoznający sprawę merytorycznie oddali powództwo jako niezasadne i przedawnione.

(dowód: wyrok i uzasadnienie Sądu Okręgowego w Ostrołęce w sprawie I C 657/13 k. 210-219).

W dniu 14 listopada 2013 r. powodowie wnieśli do tut. Sądu pozew o zasądzenie solidarnie od pozwanych A. P. i Skarbu Państwa – Sądowi Rejonowego w M. kwoty 109.938.973 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 września 2013 r. do dnia zapłaty, tytułem naprawienia szkody, jaką ponieśli w okresie od 3 grudnia 1998 r. do 14 listopada 2013 r. wskutek rażąco wadliwych decyzji wydanych przez A. P., będącego komornikiem sądowym przy Sądzie Rejonowym w M.. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. akt I C 707/13.

W dniu 6 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie odrzucił pozew w zakresie żądania skierowanego przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w M.. Postanowienie uprawomocniło się w dniu 6 czerwca 2014 r. Sąd uznał, że w sprawach I C 707/13 i I C 657/13 występuje tożsamość podmiotów oraz tożsamość dochodzonych roszczeń. Powodowie w obu tych postępowaniach dochodzili takiej samej kwoty tytułem odszkodowania, z tą różnicą, że okres objęty w sprawie zawisłej przed Sądem Okręgowym w Ostrołęce jest krótszy, lecz zawierający się w czasookresie określonym w pozwie w sprawie I C 707/13. Szkoda powstała w okresie od 3 grudnia 1998 r. do 14 listopada 2013 r.

Rozpoznając merytorycznie sprawę Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo powodów przeciwko A. P. uwzględniając zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanego. Jednocześnie wskazał, że w toku postępowania egzekucyjnego jako dłużnicy Banku Spółdzielczego w M. czynnie uczestniczyli, korzystali ze środków przewidzianych prawem i kwestionowali czynności pozwanego jako komornika sądowego, składając na jego czynności skargi, które były oddalane. Zarzut przedawnienia nie mógł zostać uznany za przejaw nadużycia prawa podmiotowego pozwanego w sprawie I C 707/13.

(dowód: znane z urzędu, wyrok i uzasadnienie Sądu Okręgowego w Olsztynie w sprawie I C 707/13)

Sąd zważył, co następuje:

W świetle ustalonych okoliczności faktycznych powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie ze względu na brak wykazania interesu prawnego w jego wytoczeniu. Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na dokumentach złożonych w postaci treści wyroku

i uzasadnienia Sądu Okręgowego w Ostrołęce w sprawie I C 657/13, a także sprawach wytaczanych przez powodów znanych Sądowi z urzędu (I C 707/13, I C 331/13, I C 628/11).

W niniejszej sprawie powodowie dochodzą ustalenia nieważności czynności podjętych przez komornika sądowego i Sąd Rejonowy w M..

Na wstępie rozważań trzeba podkreślić, iż podstawą roszczenia powodów jest powództwem o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa w oparciu o art. 189 k.p.c. Interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. jest to obiektywna (czyli rzeczywiście istniejąca), a nie tylko hipotetyczna (czyli w subiektywnym odczuciu strony) potrzeba prawna uzyskania wyroku odpowiedniej treści, występująca wówczas, gdy powstała sytuacja rzeczywistego

naruszenia albo zagrożenia naruszenia określonej sfery prawnej. Praktycznie rzecz biorąc, interes prawny występuje wtedy, gdy sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości, a jednocześnie interes ten nie podlega ochronie w drodze innego środka. Z kolei brak interesu prawnego jako przesłanki powództwa z art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy strona nie ma jakiegokolwiek potrzeby ustalania stosunku prawnego lub prawa, gdyż jego sfera prawna nie została ani naruszona, ani zagrożona przez pozwanego (por. wyrok SA w Białymstoku z dnia 23 maja 2014 r., I ACa 313/13, Lex nr 1477017). Inaczej rzecz ujmując, interes o którym mowa w art. 189 k.p.c. to obiektywna potrzeba uzyskania wyroku odpowiedniej treści, a interes ten istnieje jedynie wtedy, gdy wytoczenie powództwa o ustalenie w pełniejszym stopniu zaspokoi potrzebę uzyskania ochrony prawnej niż jest to możliwe w drodze innych postępowań (por. wyrok SN z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 640/14, www.sn.gov.pl).

Powodowie bardzo ogólnie określili przedmiot żądania, a mianowicie ustalenie nieważności wszystkich czynności prawnych dotkniętych bezwzględną nieważnością dotyczących egzekucji komorniczej sygn. akt II Km 392/00 i II Km 409/00 z nieruchomości nr Kw (...), Kw (...), Kw (...) i ruchomości w postaci wyposażenia ośrodka wypoczynkowego. Precyzyjne określenie stanu faktycznego ma znaczenie nie tylko dla Sądu, który związany jest zakreśloną przez stronę powodową podstawą faktyczną powództwa. Nie jest tym samym uprawniony do jej konstruowania za powoda, ani do jej zmiany. Również dla pozwanego ma ogromne znaczenie, gdyż determinuje sposób obrony.

Sąd przy doręczaniu powodom wezwania na termin rozprawy pouczył ich o możliwości przytaczania okoliczności faktycznych i składania wniosków dowodowych na poparcie swojego stanowiska. Zgodnie z ogólną regułą zawartą w art. 6 k.c. na stronie dochodzącej roszczenia spoczywa ciężar udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne, pod rygorem uznania takich faktów za nieudowodnione. Pouczył także powoda T. P. obecna na rozprawie w dniu 26 kwietnia 2016 r., że swoje stanowiska może wyrazić na piśmie do czasu publikacji orzeczenia, czego powód nie uczynił. Zgodnie z utrwalonym poglądem samo twierdzenie strony nie jest dowodem, a już w szczególności w wypadku jego zakwestionowania przez stronę przeciwną.

Ponieważ ustalenie istnienia interesu prawnego jest przesłanką materialnoprawną warunkującą możliwość wniesienia powództwa o ustalenie, każdorazowo obowiązkiem powoda jest wykazania tego interesu prawnego. Z tej przyczyny powodowie winni byli wykazać, z jakich przyczyn wytoczenie innego powództwa – nie zapewniłoby im pełnej ochrony prawnej. Takie przyczyny przez powodów nie zostały wskazane.

Na marginesie należy tylko przypomnieć, że kwestie ważności czynności dokonywanych przez komornika sądowego i Sądu były badane przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie I C 707/13, I C 331/11 i Sąd Okręgowy w Ostrołęce w sprawie I C 657/13, na co wskazuje treść uzasadnień tych Sądów.

Powodowie wytaczali co najmniej kilka spraw o zapłatę w związku z, jak twierdzą, wadliwymi czynnościami komornika sądowego i Sądu Rejonowego w M.. Wykazywali się w tym zakresie dużą aktywnością. Wytaczane przez nich sprawy sądowe w przypadku uznania zasadności ich roszczeń mogą im stworzyć większą ochronę prawną niż powództwo o ustalenie. Ochronie przed niezasadną egzekucją służą powództwa przeciwegzekucyjne. Roszczeniom odszkodowawczym przypada rola naprawienia szkody majątkowej. Powództwo o ustalenie, w postaci sformułowanej przez powodów, nie doprowadzi do wstrzymania egzekucji, nie obali istniejących tytułów egzekucyjnych, ani nie doprowadzi do wyrównania ewentualnej szkody majątkowej. Stąd też brak jest podstaw do uwzględnienia go w tym przypadku. Interes prawny, o którym mowa w przepisie art. 189 k.p.c., nie może być rozumiany subiektywnie, tj. według odczucia powoda, ale obiektywnie, tj. na podstawie rozumnej oceny sytuacji, w której powód występuje z tego rodzaju powództwem. Interes prawny powoda musi być ponadto zgodny z prawem i zasadami współżycia społecznego, jak również z celem, któremu służy art. 189 k.p.c. W związku z tym, że powodowie nie wykazali w ogóle istnienia interesu prawnego, Sąd też nie mógł zbadać, czy rzeczywiście on istnieje. W związku z tym wobec braku podstaw art. 189 k.p.c., Sąd oddalił powództwo jako bezzasadne.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Powodowie, jako przegrywający sprawę w całości są obowiązani do zwrotu pozwanemu poniesionych przez niego kosztów niezbędnych do celowej obrony i celowego dochodzenia praw. Do kosztów tych zaliczono jedynie kwotę 7.200 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego i kwotę 17 złotych tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w stosunku do pozwanego ad. 1 A. P., zaś kwotę 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w stosunku do pozwanego ad. 2 Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w M., reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną. W ocenie Sądu, nie było podstaw do nieobciążenia powodów kosztami procesu na rzecz strony przeciwnej. Sam fakt istnienia trudnej sytuacji materialnej nie jest wystarczającą podstawą do zastosowania art. 102 k.p.c.